

ного через Слово Боже» [16; 27]. «Єдиностраждуще» слово С.Сапеляка, його «журбопис» – першо-причина життя і творчості поета.

Подібно до І.Франка С.Сапеляк убачав призначення поета в тому, щоб «не ридати, а добувати». Митець покликаний «нести лицарську честь й офірну свічу не задля слави». Це – як готовність на смерть. Готовність власними кістками прийняти Свободу й Україну, де «голос Духа чути скрізь» [13]. Слово, дане поетові Богом, було для нього найвищою винагородою і водночас найбільшою відповідальністю перед народом, перед «скорботною Україною», перед матір'ю, перед власною совістю. На запитання «Хто є для Вас ідеалом?» відповів однозначно: «Моїм ідеалом завжди є, були й будуть десять Божих заповідей. Це ті Євангельські стежки, які веди Христа на Голгофу. Та мученицька Голгофа є для мене взірцем життя. Глави Святого Письма для мене – то зоря, на яку я рівняюся...» [7]. «Вірую, Отче» – цією обітницею Всевишньому С.Сапеляк увірував у силу власного Слова. В одно-

му з останніх інтерв'ю газеті «Літературна Україна» він зізнався: «Слово – це причастя мого дару. Слово для мене – будитель. Співучасник джерела істини...» [10]. Йдучи до читача на «світлу величаву сповідь», поет до останку дарував йому це Слово – найбільший скарб свого великого серця і зболеної душі:

глаголю вам
Великий сполох
інстинктом рослин
і інстинктом любові до вас [14; 17].

Всесвітньо відомий мислитель Г.Арендт у книжці з промовистою назвою «Люди за темних часів» писала про те, що «навіть за найтемніших часів ми маємо право сподіватися бодай якогось промінця» і що є такі люди на землі, які своїм життям і працею за будь-яких обставин спроможні засвітити оте «мерехтливе і незрідка кволе світло», котрим осягають визначений їм на землі термін [1]. Саме до таких людей і належав С.Сапеляк – поет «з нерозмарнованою вірою у Добро і Бога» [6; 5].

Література

1. А р е н д т Х. Люди за темних часів / Х.Арендт. – К., 2008.
2. Г о н ч а р О. З високим іменем Кобзаря: інтерв'ю по державних преміях України ім. Т.Шевченка академіка О.Гончара / О.Гончар // Літ. Україна. – 1993. – 11 берез.
3. Г о р б а ч А.-Г. Поет з заслання (Кілька слів до творчості Степана Сапеляка) / А.-Г.Горбач // Сучасність. – 1979. – № 4.
4. І щ е н к о Є. Віталізація смерті в поезії Василя Стуса / Є.Іщенко // Слово і Час. – 2006. – № 11.
5. К а с ь я н о в Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–80-х років / Г.Касьянов. – К., 1995.
6. М о в ч а н П. Слова, що виголошувались подумки / П.Мовчан // Сапеляк С. Тривалий рваний зойк. – К., 1991.
7. Н о г а І. Степан Сапеляк [Електронний ресурс] / І.Нога. – Режим доступу: shortkiv.te.ua/index.php
8. П а в л и ч к о Д. Поезія скорботної України / Д.Павличко // Київ. – 1990. – № 6.
9. П а н ч е н к о В. Магічний кристал: Сторінки історії українського письменства / В.Панченко. – Кіровоград, 1995.
10. С а п е л я к С. «Мислю серцем, пишу – душею» / С.Сапеляк // Літ. Україна. – 2011. – 27 жовт.
11. С а п е л я к С. Життєглас (Власною рукою писаний) / С.Сапеляк // Сапеляк С. І каміння те стало хлібами...: у 3 т. – Х., 2011. – Т. 1.
12. С а п е л я к С. Журбопис / С.Сапеляк. – Х., 1995.
13. С а п е л я к С. Наш Мойсей / С.Сапеляк // Літ. Україна. – 2006. – 1 черв.
14. С а п е л я к С. Тривалий рваний зойк: Поезії / С.Сапеляк. – К., 1991.
15. Т а р н а ш и н с ь к а Л. Пафос стоїцизму / Л.Тарнашпінська // Слово і Час. – 2000. – № 12.
16. Т к а ч у к М. Скорботна пісня України (Творчий портрет Степана Сапеляка) / М.Ткачук // Сапеляк С. І каміння те стало хлібами...: у 3 т. – Х., 2011. – Т. 1.
17. Ш у м А. Поезія Степана Сапеляка / А.Шум // Сапеляк С. Без шаблі і Вітчизни. – Торонто, 1989.
18. Ю н г К.-Г. Дух и жизнь / К.-Г.Юнг. – Москва, 1996.

Степан САПЕЛЯК

Арештантське

Вже не маю доріг – тут скорбоття беріз
Затріпочуть мій крик на осонні колимськім.
Лиш дві крапельки сліз загойдають вгорі
Арештантського болю морозну коліску...

Плаче око на слух. Нерв на вії примерз.
Давить серце з-за ґрат довкруг серця краями.
Тихне плін безнадій із-під нар, з-під ребер,
З-під терпінь німоти – сірі зеки-краяни...

Опортретнено всіх. За квадратом квадрат...
У марнотах доби моє зірване слово...

ПОЕЗІЇ

Алюмінійна креш від щонощних утрат.
Україно моя... Ой сніги ж ці солоні...

Ой снігото солона – на той світ етап.
Лине кров до колючки в кривавій вуглині.
Рідна мамцю моя... Пересохли вуста...
Я у смерті в гостях. Вже простивсь, батьківщино...

Вже не маю доріг – тут скорбоття беріз
Затріпочуть мій крик на осонні колимськім.
Лиш дві крапельки сліз загойдають вгорі
Арештантського болю морозну коліску...

Се є житіє самого автора...

А коли просвітилося серце МЕЧЕМ ЙОГО,
то обіт дав, пером писаний: «Вірую, Отче».

А коли в ЧЕТВЕР ЖИВНИЙ Юді невірний був,
то обіту не давав, бо сказано:
«Впадь і поклонися мені, а все дам тобі».

А коли на ГОРУ ЙОГО йшов, то волі поклонився,
невольником вже будучи,
і дух офірував, і слабим служив.

А коли голодним був, то в заповіді
пробував: «НЕ ЗРАДЬ» і гордим не був;
та єдино в грісі був від світла цього
і від гонителів своїх в грісі був;
і не спасався у спасінню, бо з гріха
вийшов був.

А коли в плачах перебував,
коли у зітханню і ранах млів
і голосом, коли стогнав,
то Каїном не був,
а в Треносі перебував...

Елегія (II)

Мій день народження. А я без літ.
По миру йду помазаником Божим.
І кожен крок якийсь чужий мені.
Сльоза – і та заплакати не хоче.
Хто ж я тепер? Хоча б собі приснивсь.
І пам'ять де? Немилість за плечима.
Ці тридцять п'ять... Тепер уже колись...
Це ВИ? Ввійдіть. Оце і є Вітчизна.
Прощаймося. Це птиця на чолі.
А це крило у чорнім сумовинні.
Прощаймося. Ми їли чесний хліб.
Прощаймося. Ось мамина хустина.
То знак?! Але і в Біблії нема
Твого, Україно, ТРЕТЬОГО ПРИШЕСТЯ.
Твій зодіак – тернові імена.
Твої клейноди на дуелі честі.
Прощаймося. Я люд оцей не знав.
Їх мільонно. Чорно за плечима.
ВКРАЇНО, встань! – лицем до знамена.
Встань, Україно! – я ще не прощаюсь...

До лукавих (2)

*Пам'яті Василя Стуса,
українського поета,
довголітнього політ'язня
«Не забудьте пом'янути
незлим тихим словом!»
Т.Г.Шевченко, «Заповіт»*

Мовчім. Мовчім. Під тінню Стуса.
БО ЖИВ ПОЕТ ПРИ СЛОВІ ДНЯ!
Бо єсмь. Ось хрест. Ось цвях і муза.
Ось катакомби і ім'я.

Бо єсмь. В диму Парнас і шабля.
З колимських шпиль росте крило.
Бо єсмь у попелі і краплі
Сумних поем благих крамол.

Бо єсмь – у голосі із кляпом.
Бо єсмь – у черепі сльози.
Бо єсмь – у власному проклятті,
У власнім пасмі сивизни.

Бо єсмь поет з багнетом муки.
Свіча горить мені з колін.
І затекли в молитві руки
Тяжким причастям воскресін.

Бо єсмь з Вітчизною в колиці.
Бо йду із соняхом в руці...
Йду охреститися з криниці
З конем і віршем во Христі.

Ви зрадили мені печальними очима...

Ви зрадили мені печальними очима.
Я Вас не знав. Я вас тоді любив чи ні..?
Я Вас люблю. Клену. Я сам тому причина,
Я сам любив... Коли Ви зрадили мені...
Тоді... Я знаю. Обнімав Вас не до речі,
Кололо серце з ночі – на любов чи сніг...
Я Вас зову. Простіть. У цей святковий вечір
Я думаю... Коли ж...
Ви зрадили мені..?

Пейзаж із матір'ю

(Пречистої Покрови)

І терном святим, і осіннім сутінням,
У тім безіменні і в тім сповитті...
Виспіваю, мамо, цим Словом сумління
Жалю Благовіст лантушком самоти.
Виспіваю Слово на зморене серце,
На суще тривання, творяще зорю
Земної офіри – стернавленим скерцо...
Життя чорнополлям щоденним вторю.
І де перевал?.. Мамо, світ у отруті,
І пісня зніміла в чаду і золі...
А півники сині висмоктують трутні,
Лиш барви купавини ще золоті.
Купавини, мамо, святі й непорушні,
Цвінуть поміж нас на опахення нам.
І хай їхне віно, хай плеса докружжям
На Ваш Хризоліт нащастять щедрувань.
Хай кожна зоря і русалка, й рослина
Тріпочуть вітрильцем летюче життя.
А дари осінні із персня калини
Прийміть цих цимбалів чуття-почуття.
В озвученім Слові, моему, матусю,
В терцині терпцю і нестерпного терпцю.
У цей пізньоцвіт я до Вас озовуся,
Озвуся на вість, осяяннюю серцем.
І терном святим, і осіннім сутінням
У тім безіменні і в тім сповитті
Простіть мені, мамо, перстінцем сумління
Пейзаж Покрови в багрецю золотім...